

Nr 72

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1964/65 till byggnadsarbeten vid vissa universitet m. m.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 10, punkterna 308, 309 och 313) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1964/65 beräkna

till Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala ett investeringsanslag av 5 786 000 kr.;

till Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund ett investeringsanslag av 5 844 000 kr.;

till Nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnastiska centralinstitutet ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 72, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 6 mars 1964, föreslagit riksdagen att

a) godkänna av departementschefen förordade anordningar m. m. för utbyggnad av de marinbiologiska fältstationsresurserna för universitetens behov;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad departementschefen förordat träffa avtal med Uppsala stad angående leverans av värme till universitetet i Uppsala;

c) till Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala för budgetåret 1964/65 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 3 856 000 kr.;

d) till Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund för budgetåret 1964/65 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 17 844 000 kr.;

e) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad departementschefen förordat träffa avtal med Stockholms stad angående upplåtelse till staden av simhallsanläggning vid gymnastiska centralinstitutet;

f) till Nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnastiska centralinstitutet för budgetåret 1964/65 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.;

g) till Lån till Kristofferskolans byggnadsstiftelse för budgetåret 1964/65 under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kr.

1:o) **Marinbiologiska fältstationer för universitetens behov.** Kungl. Maj:t har på grundval av ett utredningsförslag från en särskild sakkunnig framlagt förslag om bl. a. upprättande av en ny fältstation på Tjärnö och om viss upp- rustning av Klubbans biologiska station (båda i Bohuslän).

Departementschefen erinrar om att genom beslut av föregående års riksdag i anledning av propositionen 1963:172 såsom riktpunkt för utbildningskapaciteten i ämnet zoologi vid universiteten uppställts ett studerandeantal av 600 på två- betygsnivån omkring 1970. För att tillgodose behovet av fältstationsplatser för de studerande i angivna ämne föreslår departementschefen att antalet kurser per station och säsong skall utökas till fyra, att en ny zoologisk station skall upp- rättas på Tjärnö samt att ett förslag till samarbetsavtal mellan universiteten i Köpenhamn och Lund, vilket skulle tillförsäkra Lunds universitet erforderligt antal kursplatser vid Köpenhamns universitets marinbiologiska laboratorium i Helsingör, skall godtagas i princip. Vidare föreslår departementschefen att en viss upp- rustning av Klubbans biologiska station skall komma till stånd.

Beträffande förvaltningen m. m. av fältstationerna förordar departements- chefen att den nya stationen på Tjärnö av praktiska skäl skall redovisas under Göteborgs universitet. Beträffande såväl denna som Klubbans station, vilken hör till Uppsala universitet, förutsätter departementschefen emellertid, att re- surserna ställes till universitetens gemensamma förfogande för att ett maximalt utnyttjande av resurserna skall kunna uppnås.

Kostnaderna för erforderliga byggnadsarbeten vid Klubbans station har av statskontoret beräknats till högst 200 000 kr. och kostnaderna för byggnads- arbeten och fastighetsförvärv beträffande stationen på Tjärnö till högst 600 000 kr. Departementschefen ansluter sig till statskontorets förslag samt föreslår att i investeringsplanerna för Uppsala respektive Göteborgs universitet skall intagas följande objekt, nämligen »Byggnadsarbeten vid Klubbans biologiska station» och »Byggnadsarbeten m. m. för zoologisk station på Tjärnö» till preliminärt beräknade kostnader av 200 000 kr. respektive 600 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1963.

Beträffande kostnader för inredning och utrustning föreslår departements- chefen att i den inrednings- och utrustningsplan, som redovisats under anslaget Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m. i årets statsverksproposition (bil. 10, s. 561 ff.), under Göteborgs universitet skall få upptagas en definitiv kostnadsram av 150 000 kr. avseende inredning och ut- rustning för stationen på Tjärnö m. m. Inom denna kostnadsram föreslås även vissa kostnader för inredning och utrustning vid Klubbans station få bestridas.

För bestridande av kostnaderna för viss personal vid fältstationerna föreslår departementschefen att vederbörliga förslagsanslag till avlöningar för universi- teten i Uppsala, Lund och Göteborg skall få anlitas, även om de beräknade an- slagsbeloppen därigenom överskrides.

Utskottet, som icke har något att erinra mot vad departementschefen under förevarande rubrik anfört och förordat, tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må godkänna av departementschefen förordade anordningar m. m. för utbyggnad av de marinbiologiska fältstationsresurserna för universitetens behov.

2:o) **Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala.** Kungl. Maj:t har i enlighet med departementschefens beräkningar för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning av 3 856 000 kr. till byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala. Anslaget avser bl. a. om- och tillbyggnad för universitetsbiblioteket, tillbyggnad för växtbiologiska institutionen och ombyggnad av Gustavianum.

I de under förevarande rubrik redovisade finansierings- och investeringsplanerna (s. 39 och 40) upptages de för budgetåren 1963/64 och 1964/65 erforderliga medlen för byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala till 13 475 000 kr. Härav beräknas 8 024 000 kr. bli förbrukade under innevarande budgetår och 5 451 000 kr. under nästa budgetår.

Departementschefens redovisning av de för budgetåret 1964/65 aktuella byggnadsföretagen återfinnes på s. 36—40, till vilken redovisning torde få hänvisas.

Departementschefen har med anledning av en av byggnadsstyrelsen framlagd s. k. försörjningsplan, dvs. plan för investeringsverksamheten avseende försörjningsåtgärderna, anfört bl. a. följande.

Byggnadsstyrelsen har också framlagt en s. k. försörjningsplan för universitetet. Vid utarbetandet av planen har styrelsen förutsatt, att ett mellan styrelsen och direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala, å ena, samt Uppsala stads värmeverk, å andra sidan, preliminärt träffat avtal om leverans av värme till universitetet godkännes. Innebörden av avtalet är i huvudsak, att stadens värmeverk skall svara för värmeförsörjningen av universitetet mot avgifter enligt särskild taxa. Staten skall, med ett undantag, anlägga erforderliga kulvertar inom områdena. Då värmeleverans påbörjas till respektive universitetsområde skall värmeverket inlösa inom området av staten anlagda stamkulvertar och ersätta staten för de inom området driftdugliga befintliga värmecentralerna. De kostnadsjämförelser, som styrelsen redovisat för olika alternativ för värmeförsörjning av universitetsområdena, visar — även om skillnaderna mellan alternativen är små — att en anslutning till stadens värmeverk är att föredraga. Statskontoret har framhållit, att allmänt ekonomiska synpunkter talar för en anslutning till stadens värmeverk. Det av byggnadsstyrelsen framlagda preliminära avtalet om värmeförsörjning av universitetsområdena är enligt min mening från statens synpunkt godtagbart. Jag föreslår därför, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna detsamma. Skulle smärre jämkningar av eller tillägg till avtalsbestämmelserna erfordras förutsätter jag, att riksdagens samtycke icke skall behöva inhämtas.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under förevarande rubrik och har icke något att erinra mot vad departementschefen anfört och förordat.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad departementschefen förordat träffa avtal med Uppsala stad angående leverans av värme till universitetet i Uppsala;

b) till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala* för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 3 856 000 kr.

3:o) **Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund.** Kungl. Maj:t har i enlighet med departementschefens beräkningar för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning av 17 844 000 kr. till byggnadsarbeten vid universitetet i Lund. Anslaget avser bl. a. tillbyggnader för fysiska institutionen, nybyggnad för anatomiska och histologiska institutionerna, nybyggnad för första etappen av ett kemiskt centrum samt fastighetsförvärv.

I de under förevarande rubrik redovisade finansierings- och investeringsplanerna (s. 52 och 53) upptages de för budgetåren 1963/64 och 1964/65 erforderliga medlen för byggnadsarbeten vid universitetet i Lund till 28 782 000 kr. Härav beräknas 7 512 000 kr. bli förbrukade under innevarande budgetår och 21 270 000 kr. under nästa budgetår.

Departementschefens redovisning av de för budgetåret 1964/65 aktuella byggnadsföretagen återfinnes på s. 48—53, till vilken redovisning torde få hänvisas.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande rubrik och har icke något att erinra mot finansierings- och investeringsplanerna för här ifrågavarande byggnadsarbeten.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund* för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 17 844 000 kr.

4:o) **Nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnastiska centralinstitutet.** Kungl. Maj:t har föreslagit att för nästa budgetår skall anvisas 2 000 000 kr. till nybyggnad av en simhall vid gymnastiska centralinstitutet (GCI) och att ett preliminärt träffat avtal mellan staten och Stockholms stad rörande viss upplåtelse av simhallen till staden skall godkännas.

Departementschefen erinrar om att han i årets statsverksproposition (bil. 10, s. 579) förordat, att intagningen av studerande vid GCI fr. o. m. nästa budgetår ökas från för närvarande 100 till 150 årligen. Direktionen för institutet har understrukit, att utökningen av studerandeantalet är möjlig att genomföra endast

om en simhall uppföres vid institutet. Byggnadsstyrelsen har framlagt förslag till simhallsanläggning samt beräknat kostnaderna för anläggningen till 4 100 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1963. Departementschefen förordar, att simhallsanläggningen kommer till stånd samt föreslår för ifrågakvarande ändamål för nästa budgetår en medelsanvisning av 2 000 000 kr.

Med hänsyn till att simhallen icke helt kommer att erfordras för simundervisningen vid institutet har förhandlingar upptagits med företrädare för Stockholms stad rörande en uthyrning av hallen till staden. Dessa förhandlingar har resulterat i ett preliminärt träffat avtal mellan företrädare för staten och Stockholms stad om att simhallen skall uthyras till staden under de tider hallen icke erfordras för undervisningen vid GCI. De totala drift- och kapitalkostnaderna för anläggningen skall enligt avtalet fördelas mellan staten och staden i ungefärlig proportion till den tid, under vilken vardera disponerar densamma. Departementschefen finner att avtalet från statens synpunkt är godtagbart och förordar, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att godkänna densamma.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under förevarande rubrik och har icke något att erinra mot vad departementschefen anfört och förordat.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad departementschefen förordat träffa avtal med Stockholms stad angående upplåtelse till staden av simhallsanläggning vid gymnastiska centralinstitutet;

b) till *Nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnastiska centralinstitutet* för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

5:o) **Lån till Kristofferskolans byggnadsstiftelse.** Kristofferskolans byggnadsstiftelse har anhållit om ett räntefritt stående lån av 3 100 000 kr. för uppförande av en skolanläggning för Kristofferskolan i Bromma i Stockholm. Byggnadskostnaderna för den föreslagna skolanläggningen har av byggnadsstiftelsen beräknats till 9 200 000 kr. av vilka byggnadsstiftelsen själv ansett sig kunna insamla högst 3 000 000 kr.

I utlåtande över framställningen har skolöverstyrelsen konstaterat, att kostnaderna för en skolanläggning på den avsedda tomten för samma antal elever enligt de normer som tillämpas inom det allmänna skolväsendet kunde uppskattas till ca 5 500 000 kr. Byggnadens utformning medför enligt skolöverstyrelsen en onormalt hög kubkostnad. Med en mer ekonomisk utformning torde enligt överstyrelsens uppfattning en anläggning med samma nettogolvyta och samma

volym kunna uppföras för ca 8 200 000 kr. En anläggning med samma nettogolv-yta men med normal volym i förhållande till ytan torde kunna uppföras för ca 6 200 000 kr. Med hänsyn till bl. a. de onormalt höga byggnadskostnaderna anför överstyrelsen allvarliga betänkligheter mot förslaget och ifrågasätter också om sambandet mellan skolbyggnadens utformning och verksamheten är av så avgörande betydelse att lokalerna inte kan utformas i närmare anslutning till de normer som tillämpas för det allmänna skolväsendet.

I ett bemötande av överstyrelsens utlåtande har Kristofferskolans byggnadsstiftelse redovisat de pedagogiska skäl som åberopas för att byggnaden bör utformas på det sätt som föreslagits. Vidare har man bestridit att kubkostnaden för den planerade skolanläggningen skulle vara större än för motsvarande skolanläggningar inom det allmänna skolväsendet. Överstyrelsen har enligt byggnadsstiftelsens uppfattning inte tagit tillräcklig hänsyn till tomtförhållandena på den plats där skolanläggningen skall uppföras. En omprojektering skulle medföra betydande ökade kostnader. Härtill kommer att vissa av de medel som utlovats från enskilda och stiftelser gjorts beroende av att anläggningen uppföres på det sätt som föreslagits.

Departementschefen förklarar, att ett realiserande av förslaget otvivelaktigt medför att en skolanläggning uppföres som är dyrare än en motsvarande anläggning uppförd enligt de normer som tillämpas inom det allmänna skolväsendet. Enligt departementschefens uppfattning har dock Kristofferskolans företrädare tillfredsställande motiverat sambandet mellan den anläggningstyp, som valts, och skolans pedagogiska verksamhet. Han förklarar sig därför villig att i huvudsak acceptera byggnadsstiftelsens kalkyl.

Det statliga engagemanget i byggnadsföretaget bör enligt departementschefen maximeras till 3 000 000 kr. Detta belopp föreslås utgå i form av ett ränte- och amorteringsfritt lån från fonden för låneunderstöd under förutsättning att Stockholms stad ensam eller tillsammans med kommuner i stockholmsregionen ställer ett lika stort belopp till förfogande och att Kristofferskolans byggnadsstiftelse kan uppbringa resterande medel. Departementschefen betonar, att statsanslag självfallet kan ställas till förfogande först sedan stiftelsen för Kungl. Maj:t redovisat fullständiga entreprenadhandlingar, innefattande fullt tillförlitliga kostnads kalkyler.

Utskottet vill med anledning av Kungl. Maj:ts förslag under förevarande rubrik framhålla, att utskottet finner det anmärkningsvärt att de beräknade kostnaderna för den föreslagna skolanläggningen så avsevärt överstiger kostnaderna för en motsvarande skolanläggning uppförd enligt de normer som tillämpas inom det allmänna skolväsendet. Med hänsyn till de speciella omständigheterna anser sig emellertid utskottet trots detta böra tillstyrka, att för ifrågavarande ändamål anvisas 3 000 000 kr. i form av ett ränte- och amorteringsfritt lån från fonden för låneunderstöd i enlighet med vad departementschefen förordat.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *Lån till Kristofferskolans byggnadsstiftelse* för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kr.

Stockholm den 28 april 1964

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXANG

Närvarande: se under utlåtandet nr 73.